

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Відокремлений структурний підрозділ
«Северодонецький політехнічний фаховий коледж
Східноукраїнського національного університету ім..В.Даля»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ від 05.04.2024 20-а

В.о.директора, голова
приймальної комісії

_____ **Євген ЖУЧЕНКО**

«___» _____ 2024 р.

ПРОГРАМА
з української мови
для вступних випробувань
на основі повної загальної середньої освіти та
освітньо-кваліфікаційного рівня
кваліфікованого робітника

Дніпро, 2024

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Відокремлений структурний підрозділ «Севєродонецький політехнічний фаховий коледж Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля»

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: **Заболоцьких Тетяна**, голова циклової комісії загальноосвітньої підготовки, спеціаліст вищої категорії

Розглянуто, ухвалено та рекомендовано до затвердження на засіданні циклової комісії загальноосвітньої підготовки

Протокол від 04 квітня 2024 року № 6

Голова циклової комісії загальноосвітньої підготовки

_____ **Тетяна ЗАБОЛОЦЬКИХ**

Програма вступних випробувань для вступу на навчання на основі базової загальної середньої освіти призначена для оцінки якості та рівня здобутих випускниками предметних компетенцій, також викладена методика організації та проведення вступного випробування у формі співбесіди.

Рецензент:

ЖУЧЕНКО Євген – в.о. директора коледжу, голова Приймальної комісії, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач-методист.

Розглянуто, ухвалено та рекомендовано до затвердження на засіданні Приймальної комісії Відокремленого структурного підрозділу «Севєродонецький політехнічний фаховий коледж Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля» (протокол від 02.04.2024 №5)

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
1. Програма навчального предмета	7
2. Критерії оцінювання навчальних досягнень вступників	11
3. Форма та зміст індивідуальної співбесіди	13
4. Перелік джерел інформації	17

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму для вступного випробування у формі співбесіди розроблено на основі чинної Програми зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури, затвердженої Наказом Міністерства освіти і науки України від 26.06.2018 р. №696. До програми внесено теми, вивчення яких передбачено чинною програмою ЗНО і відображено в усіх підручниках, рекомендованих Міністерством освіти і науки України. Матеріал програми розподілено за такими розділами: «Фонетика. Графіка. Орфоепія. Орфографія», «Лексикологія. Фразеологія», «Будова слова. Словотвір», «Морфологія», «Синтаксис», «Стилістика», «Розвиток мовлення».

Програма вступних випробувань з української мови складається з пояснювальної записки, програми навчального предмета, питань співбесіди, критеріїв оцінювання навчальних досягнень вступників з предмета «Українська мова».

Основна мета курсу «Українська мова» за даною програмою - це поглиблення, повторення і систематизація вивченого у школі матеріалу з предмета «Українська мова». Цей курс дозволяє ліквідувати можливі прогалини в знаннях ряду тем і досягти необхідного рівня підготовки для успішного складання вступних іспитів вступниками з різними рівнями базових знань з української мови.

Предметом вивчення курсу «Українська мова» є:

- орфографічна та пунктуаційна грамотності;
- мовленнєва культура та словниковий запас;
- використання мовних ресурсів під час виконання завдань з розвитку мовлення.

Задачі вивчення курсу «Українська мова» :

- оволодіння вступниками системою орфографічних та пунктуаційних знань, навичок і умінь, потрібних для успішного складання вступних випробувань у закладі фахової передвищої освіти і подальшого навчання;
- розвиток логічного, критичного та образно-художнього мислення; формування національно свідомої, духовно багатої мовної особистості, яка володіє вміннями й навичками вільно, комунікативно виправдано користуватися засобами державної мови – її стилями, типами, жанрами в усіх видах мовленнєвої діяльності

Програмні результати навчання під час підготовки вступників до вступних випробувань:

Назва розділу, теми	Основні знання	Основні вміння
1	2	3

<p>Фонетика і графіка. Орфоепія і орфографія</p>	<p>Звуковий склад мови. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки й глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв я, ю, є, ї, щ. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й ненаголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Сполучення <i>йо, ьо</i>. Правила вживання м'якого знака. Правила вживання апострофа. Основні випадки чергування у-в, і-й</p>	<p>Визначати в словах голосні, тверді і м'які, дзвінки й глухі приголосні, наголошені й ненаголошені голосні; ділити слово на склади; визначати звукове значення букв у слові. Визначати місце букв в алфавіті, розташовувати слова за алфавітом; розпізнавати явища уподібнення приголосних звуків, спрощення в групах приголосних, чергування у-в, і-й. Розпізнавати вивчені орфограми й пояснювати їх за допомогою правил; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила</p>
<p>Будова слова, словотвір і орфографія</p>	<p>Будову слова. Основу слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа</p>	<p>Відділяти закінчення слів від основи, членувати основу на значущі частини, добирати спільнокореневі слова, слова з однаковими префіксами й суфіксами; розрізняти форми слова й спільнокореневі слова, правильно вживати їх у мовленні; визначати спосіб творення слів. Розпізнавати основні випадки чергування голосних і приголосних звуків. Правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й</p>

	<p>похідна й непохідна. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Вимова і написання префіксів. Основні способи слово-творення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксальний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [o], [e] у складних словах</p>	<p>виправляти орфографічні помилки на вивчені правила</p>
<p>Лексикологія і фразеологія</p>	<p>Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Синоніми. Антоніми.</p>	<p>Пояснювати лексичні значення слів; добирати до слів синоніми й антоніми та використовувати їх у мовленні; уживати слова в переносному значенні. Знаходити в тексті й доречно використовувати в мовленні вивчені групи слів; пояснювати значення фразеологізмів, приказок, прислів'їв, крилатих висловів, правильно й доцільно використовувати їх у мовленні</p>

	<p>Омоніми. Лексика української мови за походженням. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі й нові слова (неологізми). Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми</p>	
<p>Морфологія і орфографія</p>	<p>Самостійні та службові частини мови. Особливості правопису самостійних та службових частин мови</p>	<p>Розпізнавати самостійні та службові частини мови, визначати їхнє загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксичну роль. Розпізнавати вивчені орфограми й пояснювати їх за допомогою правил; правильно писати слова з вивченими орфограмами, знаходити й виправляти орфографічні помилки на вивчені правила</p>
<p>Синтаксис і пунктуація</p>	<p>Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами рече</p>	<p>Розрізняти словосполучення й речення, сурядний і підрядний зв'язок між словами й реченнями Визначати структуру речення, способи вираження підмета й присудка. Розпізнавати складні речення різних типів, визначати їхню структуру, види й засоби зв'язку між простими реченнями. Правильно розставляти розділові знаки, будувати схему речення</p>

	<p>ння. Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень. Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному. Типи складних речень</p>	
<p>Відомості про мовлення</p>	<p>Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги до мовлення. Текст як середовище функціонування мовних одиниць. Основні ознаки тексту. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Способи зв'язку речень у тексті. Класифікація текстів за сферою використання, метою, структурними особливостями. Тексти різних</p>	<p>Уважно читати, усвідомлювати й запам'ятовувати зміст прочитаного, критично оцінювати прочитане. Аналізувати тексти. Будувати письмове висловлення, досягати визначеної комунікативної мети. Уміти формулювати, добирати доречні аргументи і приклади, робити висновок, висловлювати власну позицію. Знаходити й виправляти похибки та помилки в змісті, побудові й мовному оформленні власних висловлювань, спираючись на засвоєні знання</p>

	стилів, типів, жанрів мовлення	
--	-----------------------------------	--

1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО ПРЕДМЕТА

Тема 1. Фонетика і графіка. Орфоенія і орфографія.

Звуки мови. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки і глухі. Подовжені звуки.

Букви й інші графічні засоби. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв **я, ю, є, ї, щ** та буквосполучень **дз, дзь, дж**.

Склад. Наголос.

Ненаголошені голосні, їх вимова і позначення на письмі. Вимова приголосних звуків та позначення їх на письмі. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Чергування **у-в, і – й**.

Правила вживання апострофа, м'якого знака. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків. Написання слів іншомовного походження.

Тема 2. Будова слова, словотвір і орфографія

Спільнокореневі слова і форми слова. Основа слова і закінчення змінних слів. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Найпоширеніші чергування голосних і приголосних звуків.

Вимова і написання префіксів **з- (зі, с-), роз-, без-, пре-, при-, прі**.

Змінювання і творення слів. Основні способи словотворення в українській мові. Зміни приголосних при творенні слів.

Правопис складних і складноскорочених слів.

Тема 3. Лексикологія і фразеологія

Поняття про лексику. Лексичне значення слова. Однозначні і багатозначні слова. Пряме і переносне значення слів.

Синоніми, антоніми, омоніми.

Загальноновживані слова. Діалектні та професійні слова. Запозичені слова.

Застарілі слова. Неологізми.

Поняття про фразеологізми. Фразеологізми в ролі членів речення.

Тема 4. Морфологія і орфографія

Поняття про самостійні та службові частини мови.

Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменник: назви істот і неістот, загальні і власні назви.

Рід, число, відмінки іменників. Типи відмін іменників. Незмінні іменники. Способи творення іменників.

Правопис найуживаніших суфіксів. Велика буква у власних назвах.

Прикметник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.

Якісні, відносні та присвійні прикметники. Повні і короткі форми прикметників. Ступені порівняння прикметників, їх утворення. Відмінювання прикметників. Способи творення прикметників.

Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників. Написання складних прикметників.

Числівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількості (на означення цілих чисел, дробових та збірних) і порядкові. Числівники прості і складні.

Відмінювання кількісних і порядкових числівників.

Правопис числівників.

Займенник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників. Відмінювання займенників.

Правопис займенників.

Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Неозначена форма дієслова. Види дієслів (дійсний, умовний, наказовий). Часи дієслів. Дієслова 1 і 2 дієвідмін. Особа і число (в теперішньому і майбутньому часі). Безособові дієслова. Способи творення дієслів. Правопис дієслів.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники, їх творення. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот.

Безособові дієслівні форми на – **но**, - **то**.

Правопис дієприкметників.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки і синтаксична роль. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Правопис дієприслівників.

Прислівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників. Способи їх творення.

Правопис прислівників.

Прийменник як службова частина мови. Непохідні і похідні прийменники.

Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс.

Сполучник як службова частина мови. Сполучники сурядності і підрядності.

Правопис сполучників разом і окремо.

Частка як службова частина мови. Формотворчі, заперечні та модальні частки. Написання часток **бо**, **во**, **от**, **таки**.

Не з різними частинами мови.

Вигук як частина мови.

Правопис вигуків.

Тема 5. Синтаксис і пунктуація

Словосполучення. Будова і типи словосполучень за способом вираження головного слова.

Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, запитальні, спонукальні. Окличні речення. Члени речення (підмет і присудок; присудок простий і складений; додаток, означення, обставини) і способи їх вираження. Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот.

Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом і присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняльних зворотах.

Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні і неповні речення.

Тире в неповних реченнях.

Однорідні члени речення. Узагальнююче слово при однорідних членах речення. Однорідні й неоднорідні означення.

Розділові знаки при однорідних членах речення.

Звертання і вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки при них.

Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнюючі).

Розділові знаки при відокремлених членах.

Складне речення, його типи. Складносурядне сполучникове речення. Складнопідрядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види підрядних речень. Складне речення з кількома підрядними.

Розділові знаки в складносурядному і складнопідрядному реченнях.

Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні.

Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку. Розділові знаки в ньому.

Пряма і непряма мова. Цитата. Діалог.

Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.

Тема 6. Відомості про мовлення

Поняття про спілкування і мовлення. Ситуація спілкування: адресати (той, хто говорить чи пише) і адреса мовлення, мета й умови спілкування, повідомлення (висловлювання), його зміст і форма. Тема і основна думка висловлювання. Різновиди мовленнєвої діяльності: говоріння, писання, читання, слухання. Основні вимоги до мовлення: змістовність, послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність. Мовленнєві помилки.

Етика спілкування й етикет.

Поняття про текст. Поділ тексту на абзаци. Мовні засоби зв'язку речень у тексті.

Поняття про стилі мовлення: розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий і публіцистичний.

Поняття про типи мовлення: розповідь, опис, міркування.

2 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ З НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ВСТУПНИКІВ

Рівень навчальних досягнень	Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень вступників
1	2	3
I початковий	100	Вступник не виявляє знань вивченого матеріалу, робота не дала задовільного результату.
	100	Вступник не виявляє знань більшої частини вивченого матеріалу, припускаючись при цьому помилок, приклади відсутні.
	110	Вступник не виявляє знань більшої частини вивченого матеріалу, припускається суттєвих помилок різного характеру, відповідає неналежним чином, не вміє добирати приклади.
II середній	120	Відповідь наближається до норми, у цілому вступник виявляє знання деяких основних положень, але не вміє застосовувати їх на практиці, наявні чисельні та принципові помилки під час пояснення орфограм, не може знаходити й виправляти пунктуаційні помилки на вивчені правила, не вміє добирати приклади.
	130	Відповідь наближається до норми, у цілому вступник виявляє знання і розуміння деяких основних положень, але не може знаходити й виправляти орфографічні та пунктуаційні помилки на вивчені правила, не вміє добирати приклади.
	140	Вступник виявляє знання і розуміння основних положень, відповідає неналежним чином, наявні чисельні виправлення, помилки за певними показниками, не може знаходити й виправляти орфографічні та пунктуаційні помилки на вивчені правила, відчуває труднощі під час добору прикладів.
	150	Вступник в основному володіє навчальним матеріалом, а саме: відповідає належним чином, виявляє достатнє розуміння вивченого матеріалу, проте наявні помилки за певними показниками, загалом правильно пояснює слова на вивчені

III достатній		орфограми, словникові слова, розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації, знаходить і виправляє орфографічні та пунктуаційні помилки на вивчені правила, але добір прикладів не завжди вдалий.
	160	Вступник достатньо володіє навчальним матеріалом, а саме: відповідає належним чином, виявляє достатнє розуміння вивченого матеріалу, проте наявні помилки за певними показниками, загалом правильно пояснює слова на вивчені орфограми, словникові слова, розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації, знаходить і виправляє орфографічні та пунктуаційні помилки на вивчені правила, але добір прикладів не завжди вдалий.
	170	Вступник вільно володіє навчальним матеріалом, а саме: відповідає належним чином, виявляє розуміння вивченого матеріалу, проте трапляються ще недоліки за певними показниками, загалом правильно пояснює вивчені орфограми, словникові слова, розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації, знаходить і виправляє орфографічні та пунктуаційні помилки на вивчені правила, добираючи належну форму слова, потрібну лексему, відповідні засоби зв'язку між частинами речення, добирає власні приклади.
IV високий	180	Вступник міцно володіє навчальним матеріалом, а саме: відповідь правильна, абітурієнт виявляє розуміння вивченого матеріалу, але допускає деякі помилки, які сам виправляє, та поодинокі недоліки, правильно пояснює вивчені орфограми, словникові слова, ставить розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації, знаходить і виправляє орфографічні та пунктуаційні помилки на вивчені правила, добираючи належну форму слова, потрібну лексему, відповідні засоби зв'язку між частинами речення, добирає власні приклади.
	190	Вступник на високому рівні володіє навчальним матеріалом, а саме: відповідь правильна та повна, абітурієнт виявляє розуміння вивченого матеріалу, правильно пояснює вивчені орфограми, словникові слова, розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації, знаходить і виправляє орфографічні та пунктуаційні помилки на

		вивчені правила, добираючи належну форму слова, потрібну лексему, відповідні засоби зв'язку між частинами речення, вдало добирає власні приклади.
	200	Вступник глибоко володіє навчальним матеріалом, а саме: відповідь правильна та повна, абітурієнт виявляє повне розуміння вивченого, правильно пояснює вивчені орфограми, словникові слова, розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації, знаходить і виправляє орфографічні та пунктуаційні помилки на вивчені правила, добираючи належну форму слова, потрібну лексему, відповідні засоби зв'язку між частинами речення, вдало добирає власні приклади, дотримується мовних та мовленнєвих норм сучасної літературної мови.

3 ФОРМА ТА ЗМІСТ СПІВБЕСІДИ

Вступні випробування, які відбудуться у 2024 році для вступників на базі базової загальної середньої освіти, проводитимуться у формі співбесіди.

Співбесіда проводиться в усній формі. Кількість запитань, які можуть бути поставлені вступнику, визначає викладач коледжу, який проводить вступні випробування.

Задля забезпечення безпечних умов проведення співбесіди можливе у дистанційному форматі з використанням інформаційно-комунікативних технологій.

4 ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Авраменко О. Українська мова: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Грамота, 2017.
2. Глазова О.П. Українська мова. 5 кл.: підруч. для закладів загальної середньої освіти. – Вид. 2-ге, доопр. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2018.
3. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підруч. для 8 кл. загальноосвіт. навч. закл. – Київ: Генеза, 2016.
4. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Українська мова: підруч. для 7-го кл. загальноосвіт. навч. закл. – Київ: Генеза, 2015.
5. Заболотний О., Заболотний В. Українська мова: підруч. для 6-го кл. закл. загальн. серед. освіти. – 2-ге вид., переробл. – Київ: Генеза, 2020.

6. Орфографічний словник української мови: близько 35000 слів / А.А. Бурячок. – 3. вид. – К.: Наукова думка, 2000.
7. Словник фразеологізмів та сталих виразів сучасної української мови. 5–11 класи / Олександра Богданова, Марина Коновалова. – К.: Основа, 2019.
8. Тлумачний словник-мінімум української мови: близько 7500 слів / уклад. Л.О. Ващенко, О.М. Єфімов. – 3. вид., виправ. і доп. – К.: Довіра, 2001.
9. Українська мова та література: Довідник. Завдання в тестовій формі: І ч. / Олександр Авраменко, Марія Блажко. – Київ: Грамота, 2021.

Інтернет-ресурси

1. <https://zno.osvita.ua/>
2. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>
3. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/ukrayinskij-pravopis-2019>
4. <http://slovopedia.org.ua/>
5. <https://ukrainskamova.com/>